

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 68, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Felice Žiža
Ferenc Horváth

Številka:
Datum: 24. 11. 2021

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	24-11-2021		
Šifra:	600-06/21-1/6		
Povezava:			
EPA:	2290-VIII	EU:	
Sign. zn.:			
Kratice:			

g. Igor Zorčič
predsednik Državnega zbora RS

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ 43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148, 47/13, UZ90, 97, 99 in 75/16 – UZ70a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1, 109/08, 39/11, 48/12) ter 114. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17 in 46/20) vlagava podpisana poslanca

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POSEBNIH PRAVICAH ITALIJANSKE IN MADŽARSKE NARODNE SKUPNOSTI NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA (ZPIMVI)

in vam ga pošiljava v obravnavo na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

S predloženim besedilom nadomeščava Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI), EPA 2290-VIII, ki sva ga vložila 19. 11. 2021 (št. 600-06/21-1/1).

Predlagava, da Državni zbor predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku na podlagi 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije, saj gre za manj zahtevno spremembo.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru in pri delu njegovih delovnih teles bo sodeloval poslanec Felice Žiža.

Prilogi:

- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI)
- podpisa poslancev.

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POSEBNIH PRAVICAH ITALIJANSKE IN MADŽARSKE NARODNE SKUPNOSTI NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA (ZPIMVI)

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Vzgoja in izobraževanje pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Ima pa tudi posebne cilje, ki omogočajo pripadnikom avtohtonih narodnih skupnosti ohranjanje jezikovne in kulturne identitete in razvijanje sožitja med ljudmi, ki živijo na narodnostno mešanih območjih.

V skladu s 64. členom Ustave Republike Slovenije imajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter pravico, da sodelujejo pri oblikovanju vzgoje in izobraževanja. Zaradi različnih zgodovinskih okoliščin in mednarodnih obveznosti sta se v Republiki Sloveniji razvila dva modela vzgoje in izobraževanja za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti.

Na narodnostno mešanem območju, kjer živi italijanska narodna skupnost, poteka vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah posebej v italijanskem jeziku in posebej v slovenskem jeziku. Na tem območju so ustanovljeni vrtci in šole, v katerih poteka vzgojno oziroma vzgojno-izobraževalno delo v italijanskem jeziku, slovenski jezik pa je v teh šolah obvezen predmet. Na teh območjih je v šolah, kjer poteka vzgoja in izobraževanje v slovenskem jeziku, italijanski jezik obvezen predmet, tudi v vrtcih s slovenskim jezikom se otroci seznanjajo z italijanščino. Starši sami izberejo, v katerem učnem jeziku se bo njihov otrok šolal.

Vzgoja in izobraževanje za pripadnike italijanske (in madžarske) narodne skupnosti je sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji in poteka na podlagi predpisov, ki urejajo področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja, nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega oziroma tehniškega ter srednjega splošnega izobraževanja. Pogoje za opravljanje ter način upravljanja in financiranja vzgoje in izobraževanja ureja Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj in 123/21).

Posebnosti dela vzgojno-izobraževalnega sistema in uresničevanje posebnih pravic pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja ureja ta zakon. Tako podrobneje ureja posebne cilje vzgoje in izobraževanja za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti, posebnosti organizacije, mrežo vrtcev in šol, prilagajanje javno veljavnih programov, določa pa tudi posebne pogoje za strokovne delavce v vrtcih in šolah, dvojezično poslovanje, financiranje graditve vrtcev in šol.

Ustanoviteljica javnih vrtcev in javnih osnovnih šol za pripadnike avtohtonih narodnih skupnosti je lokalna skupnost, gimnazije, poklicne, srednje tehniške in strokovne šole pa ustanavlja država. Samoupravna narodna skupnost je soustanoviteljica javnih dvojezičnih vrtcev in šol. Enako velja tudi za vrtce in šole z italijanskim učnim jezikom, kjer je samoupravna narodna skupnost soustanoviteljica javnih vrtcev, osnovnih in srednjih šol (občinske samoupravne skupnosti italijanske narodnosti za vrtce in osnovne šole, krovna Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti pa za srednje šole). V svetu javnega dvojezičnega vrtca oziroma javne dvojezične šole ter vzgojno izobraževalnih zavodov z italijanskim učnim jezikom morajo biti zastopani pripadniki slovenskega naroda in pripadniki madžarske oziroma italijanske narodne skupnosti.

Osnovni razlog za spremembo zakona je slediti spremembam v praksi v manjšinskem šolstvu v Republiki Sloveniji ter zagotoviti večjo kakovost šolstva v italijanskem učnem jeziku na Obali. Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti je posebno pozorna na šolsko izobraževanje, ki se izvaja v italijanskem jeziku. Z namenom, da bi nadgradili trenutno stanje je organizirala več srečanj z ravnatelji vrtcev in šol, skupaj so analizirali obstoječe stanje z razmišljanjem o bodočih spremembah in izboljšavah. Predlagane spremembe zakona so plod analize obstoječega stanja ter pripomb ravnateljev vrtcev, osnovnih in srednjih šol z italijanskim učnim jezikom.

Velika ovira celotnega predšolskega in šolskega sistema z italijanskim učnim jezikom predstavlja neenoten pristop do zahtevane ravni znanja italijanskega jezika, tako za strokovne delavce kot za delavce, ki opravljajo strokovno-administrativna, tehnična in druga dela. Potrebno bi se bilo vnovič zavedati, da vrtci, osnovne šole in srednje šole predstavljajo zibelko italijanske kulture in jezika v najširšem pomenu na območju, kjer biva avtohtona italijanska narodna skupnost. Menimo, da je naše najpomembnejše poslanstvo skrb za izobraževalne ustanove in ohranitev primerne ravni znanja, usposobljenosti in profesionalnosti kadra, zato da bi otrokom lahko nudili najkvalitetnejše vzgojno-izobraževalne standarde. Nikakršnega dvoma ne more biti, da je izhodiščna in iztočna točka takega pristopa je zagotovitev ravni znanja italijanskega jezika na kar najvišjem nivoju, upošteva različne posebnosti posameznih poklicev.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Zakon ima posebne cilje, ki omogočajo pripadnikom avtohtonih narodnih skupnosti ohranjanje jezikovne in kulturne identitete in razvijanje sožitja med ljudmi, ki živijo na narodnostno mešanih območjih. Za uresničitev teh ciljev in za uveljavitev pravic pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti zakon na novo določa ravni znanja italijanskega jezika, ki jo morajo izpolnjevati strokovni in ostali delavci v šolah z italijanskim učnim jezikom. Na ta način bo vrtcem in šolam z italijanskim učnim jezikom

omogočeno še kakovostnejše izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela, ki je ključen dejavnik za njihov nadaljnji obstoj in razvoj.

2.2 Načela

Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja temelji predvsem na načelu dostopnosti vzgoje in izobraževanja za predstavnike avtohtonih narodnih skupnosti v njihovem jeziku. Izhaja tudi iz načela, da je vzgoja in izobraževanje pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti sestavni del sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Zakonske rešitve temeljijo na načelu, da je treba ohraniti in zaščititi doseženo raven posebnih pravic avtohtone narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, pri tem pa upoštevati mednarodne dokumente, ki urejajo pravice manjšin, predvsem pa tudi znanja italijanskega jezika na kar najvišjem nivoju, upoštevaje različne posebnosti posameznih poklicev.

2.3. Poglavitne rešitve

Novela zakona prinaša naslednje novosti:

- učitelji, ki v šolah z italijanskim učnim jezikom poučujejo slovenski jezik in druge tuje jezike, morajo izkazovati določeno raven znanja italijanskega jezika, ki je določena po Skupnem evropskem jezikovnem okvirju Sveta Evrope,
- zvišuje se predpisana raven znanja italijanskega jezika za strokovne, administrativne, tehnične, računovodske in druge delavce (zahtevana raven znanja jezika je odvisna od specifik posameznega delovnega mesta) in način preverjanja le te.

3. PRILAGOJENOST UREDITVE PRAVU EU IN PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

3.1. Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

3.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Madžarska

Šolski sistem na Madžarskem se je začel spreminjati v začetku 90. let prejšnjega stoletja. Prvi pomemben dokument je bil Zakon o šolstvu iz leta 1993 (1993-as évi Közoktatási törvény), ki je na novo opredelil osnovno in srednje šolstvo. Po letu 2000 je zakon doživljal številne spremembe. Tudi Madžarska oblikuje svoj šolski sistem vsaj delno po mednarodni standardni klasifikaciji ISCED (International Standard Classification of Education), kljub nekaterim posebnostim.

Danes še velja Zakon o šolstvu 2012, (2012. évi Köznevelési törvény), na osnovi katerega je oblikovan Temeljni nacionalni kurikulum. Ta od leta 2014 zahteva, da se

morajo vsi otroci obvezno vključevati v predšolsko vzgojo v vrtcih že od 3. leta starosti. Vrtec obiskujejo do 6. leta, potem gredo v osnovno šolo. Osnovnošolsko izobraževanje traja 8 let.

Temeljni nacionalni kurikulum na osnovi zakona o narodnih in etničnih skupnostih tudi podrobno določa izobraževalne posebnosti za narodnostno šolstvo.

Na podlagi navedenega modela deluje v Porabju pet narodnostnih vrtcev in tri osnovne šole, kjer se izobražujejo učenci slovenske narodnosti. Vsaka šola ima glede t. i. narodnostnega programa in pouka slovenskega jezika kot tudi odnosa do njega svoje posebnosti. Na srednješolski stopnji je slovenski jezik prisoten v Srednji strokovni šoli Béla III. v Monoštru, a le kot narodnostni predmet, h kateremu se dijaki prijavijo, traja pa 3-4 ure tedensko. Tudi na gimnaziji v Monoštru slovenščino poučujejo kot predmet po izbiri dijakov, in sicer v 4- in v 8-letnem programu, 3-4 ure ali kot narodnostni jezik pet ur tedensko. Ta predmet ima enak status kot ostali tuji jeziki, ob koncu šolanja z možnostjo opravljanja mature. Slovenščina kot narodnostna materinščina je v vzgojno-izobraževalnem procesu v Porabju torej prisotna od predšolske vzgoje do srednje šole.

Osnovnošolsko izobraževanje pripadnikov slovenske manjšine v Porabju poteka na treh osnovnih šolah. Prva, Dvojezična osnovna šola Jožefa Košiča Gornji Senik, je v šolskem letu 2005/06 uvedla dvojezični program, kar pomeni, da se, poleg petih ur slovenščine in ene ure spoznavanja slovenstva tedensko poučuje 50 odstotkov vseh predmetov delno dvojezično (dominantni jezik je še vedno madžarščina). Dvojezično se na šoli poučujejo predmeti, za katere ima kadrovske pogoje. Dvojezičnost so uvajali postopoma, začeli so v prvem razredu, zdaj pa imajo že vsi razredi dvojezični pouk. Druga, Dvojezična osnovna šola Števanovci, je v šolskem letu 2007/08 uvedla dvojezični pouk v prvem razredu, z enakim programom kot gornjeseniška, in ga je prav tako postopno uvajala v višje razrede. Monoštrska Osnovna šola Istvána Széchenyija, zdaj predmetna stopnja skupne OŠ, ki je ob svojem odprtju leta 1989 bila zamišljena kot centralna narodnostna šola, od šolskega leta 2006/07 ni več narodnostna šola, ampak poučuje slovenščino le fakultativno, 12 uri tedensko.

K slovenskemu jeziku kot učnemu predmetu s statusom tujega jezika pa se lahko prijavijo tudi dijaki monoštrske gimnazije. Že od leta 1993 imajo možnost opravljanja mature iz slovenščine kot učnega predmeta s statusom tujega ali narodnostnega jezika (dve ravni mature).

Hrvaška

Hrvaški šolski sistem v skladu z zakonodajo omogoča vzgojo in izobraževanje v jeziku in pisavi narodnih manjšin v okviru enotnega vzgojno-izobraževalnega sistema. Modeli vzgoje in izobraževanja narodnih manjšin se lahko izvajajo po celotni izobraževalni vertikali, od predšolske vzgoje, osnovne šole do srednjega izobraževanja.

Pravico do izobraževanja narodnih manjšin zagotavljajo predvsem Zakon o vzgoji in izobraževanju v jeziku in pisavi narodnih manjšin in Zakon o vzgoji in izobraževanju v osnovnih in srednjih šolah ter posredno ključni pravni akti, ki urejajo varstvo manjšin v Republiki Hrvaški, o katerih smo že pisali v prejšnjih poglavjih: Ustava Republike

Hrvaške, Zakon o uporabi jezika in pisave narodnih manjšin in Ustavni zakon o pravicah narodnih manjšin.

V skladu z Zakonom o vzgoji in izobraževanju v jeziku in pisavi narodnih manjšin imajo vsi pripadniki narodnih manjšin po celotni vertikali pravico do izobraževanja v svojem jeziku.

Izobraževanje pripadnikov narodnih manjšin v jeziku manjšin se izvaja v posebnih (manjšinskih) šolskih ustanovah, če je učencev dovolj za ustanovitev nove šole. Za manjše število učencev pa se v okviru šol s hrvaškim učnim jezikom oblikuje posebne skupine (razrede) za pouk v jeziku in pisavi nacionalnih manjšin. Tudi če učencev pripadnikov narodnih manjšin po predpisanih državnih pedagoških standardih za oblikovanje novega razreda ni dovolj (najmanj 14 učencev), se lahko oblikuje skupina z manjšim številom učencev. Naziv šolske ustanove, v kateri poteka pouk v jeziku in pisavi nacionalne manjšine, in njen pečat morata biti dvojezična, v hrvaškem jeziku in jeziku manjšine ter zapisan v latinici in pisavi nacionalne manjšine.

Ministrstvo za znanost, izobraževanje in šport Republike Hrvaške je v skladu z zakonodajo (Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina) razvilo tri modele in oblike izobraževanja za narodne manjšine, in sicer model A, model B in model C.

Model A – učni jezik je jezik narodne manjšine: po tem modelu se pouk v celoti izvaja v jeziku in pisavi narodne manjšine, obvezno pa je učenje hrvaškega jezika, in sicer v enakem obsegu ur kot učenje jezika manjšine. Model vsebuje vse predmete iz splošnega predmetnika, učenci pa imajo pravico in obvezo učiti se še dodatne vsebine, ki so pomembne za manjšinsko skupnost. Praviloma se ta model izvaja v posebnih, manjšinskih šolskih ustanovah, mogoče pa ga je izvajati tudi znotraj šole s hrvaškim učnim jezikom. V ta model so vključeni učenci, ki pripadajo srbski, italijanski, madžarski in češki narodni skupnosti. Model je primeren predvsem za mnogoštevilne manjšinske skupnosti. Podoben šolski model velja za italijansko manjšino v Sloveniji in slovensko v Italiji.

Model B – dvojezični model: pouk poteka v hrvaškem jeziku ter jeziku in pisavi narodne manjšine. V hrvaškem jeziku poteka pouk pri naravoslovnih predmetih, v jeziku in pisavi narodne manjšine pa pouk pri družboslovnih predmetih. Izvaja se praviloma v šolah s poukom v hrvaškem jeziku, vendar na posebnih oddelkih. Po tem modelu se izobražujejo pripadniki madžarske in češke nacionalne manjšine. Podoben model poznamo v Sloveniji v Prekmurju, kjer živi madžarska narodna skupnost, in v Porabju na Madžarskem, kjer živi (usihajoča) slovenska narodna skupnost.

Model C – jezik manjšine kot izbirni predmet: pouk poteka v hrvaškem jeziku, dodatne ure (dve do pet ur tedensko) pa so namenjene učenju jezika in kulture nacionalne manjšine. Ure se odvijajo po posebnem programu, ki obsega učenje narodne književnosti manjšine, zgodovine, zemljepisa ter glasbene in likovne umetnosti. Ta model se lahko izvaja tako na osnovnošolski kot na srednješolski ravni. Tudi za te (izbirne manjšinske) predmete se vpiše ocena v spričevalo. Obstaja tudi možnost, da

del pouka, namenjenega manjšinskim predmetom, obiskujejo tudi učenci drugih šol. Po tem modelu se izobražujejo tudi pripadniki slovenske narodne manjšine (Istra, Kvarner, Varaždinska in Medžimurska županija).

Avstrija

Vodilo avstrijske politike do avtohtonih in z zakonom priznanih narodnih skupin je ubesedeno v osmem členu Zveznega ustavnega zakona. Neuradni prevod člana (uradnega prevoda v slovenščino ni) se glasi:

» Člen 8.

(1) Nemščina je, kljub pravicam, ki so z zveznimi zakoni priznane jezikovnim manjšinam, državni jezik republike.

(2) Republika (zveza, dežele in občine) se priznava k svoji zrasli nastali jezikovni in kulturni raznolikosti, ki se izraža v njenih avtohtonih narodnih skupinah. Jezik in kultura, obstoj in ohranitev teh narodnih skupin je treba spoštovati, varovati in podpirati.«

Na podlagi zgoraj navedene zakonodaje delujejo na avstrijskem Koroškem poleg šol z nemškim učnim jezikom tudi t. i. dvojezične šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom. To je regionalna izobraževalna ponudba avstrijskega šolstva in je namenjena predvsem slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Začetki tega modela dvojezičnega šolstva segajo v leto 1945, ko je začasna koroška deželna vlada sprejela Odredbo o novi ureditvi dvojezičnih ljudskih šol v južnem delu Koroške. Z njo je bilo sprejeto načelo, da naj na natančno določenem ozemlju vse otroke poučujejo v nemškem in slovenskem jeziku. Bistven sestavni del Državne pogodbe o ponovni vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije z dne 15. maja 1955 so jezikovne pravice slovenske in hrvaške manjšine (7. člen). Pravice vključujejo tudi šolstvo in izobraževanje. Leta 1958 je koroški deželni glavar z uredbo omogočil staršem, da svoje otroke odjavijo od dvojezičnega pouka. Z manjšinskim šolskim zakonom za Koroško (1959) je bila uvedena ureditev, ki prepušča vzgojnim upravičencem odločitev, ali naj njihovi otroci obiskujejo dvojezični pouk ali ne (načelo prijave).

Manjšinski šolski zakon za Koroško je leta 1988 doživel tri bistvene spremembe: v razredih z dvojezičnim poukom se je znižalo najvišje možno število učenk in učencev, olajšana je bila delitev po učnem jeziku in v razredih, kjer so bili poleg k dvojezičnemu pouku prijavljenih učenk in učencev tudi tisti, ki imajo samo nemški učni jezik, je bil uveden sistem pouka z dvema učiteljema. Leta 1990 je sledila naslednja sprememba: če obstaja utemeljena potreba po dvojezičnem pouku tudi zunaj področja, kjer je bila slovenska narodna skupina tradicionalno naseljena, je tak pouk možen (na tej osnovi je bila ustanovljena javna dvojezična ljudska šola v Celovcu).

Pomembni mejniki v razvoju šolstva za slovensko narodno skupino in za dvo- in večjezično izobraževalno ponudbo na Koroškem so bili ustanovitev Zvezne gimnazije in zvezne realne gimnazije za Slovence (v Celovcu, 1957), odprtje Dvojezične zvezne trgovske akademije (v Celovcu, 1990) in graditev dvojezične Privatne višje šole za gospodarske poklice (v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu, 1989).

Italija

V časovnem razmiku, ki ga zamejujeta na eni strani vzpostavitev Zavezniške vojaške uprave (ZVU) v Trstu in Gorici junija 1945 in na drugi strani odobritev zakona št. 38 z dne 23. februarja 2001, so pravno podobo slovenskega šolstva oblikovali akti ZVU, akti Republike Italije in mednarodni dogovori ter dvostranski sporazumi. Pri tem je treba opozoriti na različno obravnavo pravic slovenske manjšine glede na posamezna zemljepisna območja: na Tržaškem in Goriškem so bile leta 1945 slovenske šole ponovno odprte pod okriljem ZVU, v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, ki so bile Italiji vrnjene kmalu po osvoboditvi, pa so Slovenci še naprej ostali brez vsake pravne zaščite in torej tudi brez lastnih šol. Pa tudi v Trstu in Gorici pravni položaj slovenskega šolstva ni bil enak. Medtem ko so prišle slovenske šole na Goriškem že leta 1947 pod italijansko upravo in tam nekako »obvisele v zraku«, pa so šole na Tržaškem do podpisa londonskega sporazuma leta 1954 ostale pod angloameriško jurisdikcijo. Vsebina tega sporazuma in poznejši dvostranski dogovori med Republiko Italijo in Socialistično federativno republiko Jugoslavijo so bili torej pravno zavezujoči le za slovenske šole na Tržaškem. Veljavnost dvostranskih dogovorov s področja vzgoje in izobraževanja je bila raztegnjena na Goriško šele po sporazumu med Italijo in Slovenijo o sodelovanju na šolskem področju, podpisanem v Ljubljani 25. maja 1995.

Če upoštevamo omenjena razlikovanja, smemo torej povojno zgodovino slovenske šole na ozemlju današnje Republike Italije razdeliti v naslednja obdobja: 1) Od ZVU do Londonskega sporazuma (1945-1954); 2) Od Londonskega sporazuma do zakona 1012/1961 (1954-1961); 3) Od zakona 1012/1961 do uresničenja pooblaščenih odlokov (1961-1977); 4) Od uresničenja pooblaščenih odlokov do sprejetja zakona 38/2001 (1977-2001).

V obdobju med letoma 1945 in 2001 se je slovensko šolstvo na ozemlju Republike Italije v pravnem pogledu nedvomno utrdilo. To šolstvo ima zdaj svojo trdno strukturo, ki zajema večino s Slovenci naseljenega ozemlja v Furlaniji - Julijski krajini in Benečiji (pa čeprav je v videmski pokrajini šele v povojih), prvič pa razpolaga tudi z (delno) avtonomno upravno strukturo z lastnim osebjem in odgovornim funkcionarjem. Z imenovanjem vodje Urada za slovenske šole se je prvič zgodilo, da je bil na čelo državnega organa, v celoti namenjenega slovenski manjšini, imenovan visok državni funkcionar iz vrst slovenske manjšine. Urejen je pravni status slovenskega učnega in vodstvenega osebja, načelno je rešeno tudi vprašanje avtonomije slovenskih šolskih zavodov.

Poleg urejenosti pa nudi današnja slika pravnega položaja slovenskega šolstva v Italiji tudi marsikatero nedorečenost in nejasnost. Nekatera vprašanja so rešena le na papirju, a se v praksi ne izvajajo (na primer glasbeno šolstvo, priznanje sindikata, Deželni šolski svet itd.). Druga vprašanja se v praksi sicer večkrat ugodno rešujejo (na primer sestava razredov, obstoj različnih izobraževalnih smeri itd.), nimajo pa opore v nobenem jasnem in obvezujočem določilu. Pravica do odstopanja od vsedržavnih, za manjšino večinoma prezahtevnih parametrov je namreč zajamčena le za vprašanje šolske avtonomije. Na ostalih področjih je manjšinsko šolstvo s strogo pravnega vidika ranljivo.

Spet druga vprašanja so načelno ali praktično rešena le delno. To je primer Urada za slovenske šole, ki je sicer nedvomno korak naprej glede na stanje izza zakona 932/1973, ni pa slovenski šoli podelil tiste avtonomije, za katero so si po zgledu Južne Tirolske in Doline Aoste več desetletij prizadevali slovenski šolniki, kulturniki in politiki.

V Italiji sta vzdolž meje v slovenskih vrtcih, osnovnih, nižjih in višjih srednjih šolah dva različna učna modela. Prvi je na Tržaškem in Goriškem, kjer so vrtci in šole s slovenskim učnim jezikom, predmetniki in učni načrti so enaki kot na vseh šolah v Italiji, ob slovenščini pa je predmet tudi italijanščina na ravni prvega jezika. V Špetru v Benečiji na Videmskem pa se je pred tremi desetletji izoblikoval dvojezični model, kjer se oba jezika pri pouku izmenjujeta, po principu en človek – en jezik.

Večstopenjske šole, te združujejo vrtce, osnovne šole (razredna stopnja) in nižje srednje šole (predmetna stopnja) imajo svoja ravnateljstva v Dolini, v dveh mestnih četrtih Trsta, na Opčinah, v Nabrežini, Doberdobju, Gorici in Špetru. Šolska mreža je predvsem za vrtce in razredno stopnjo (tridesetih šol) zelo razvejana, pouk na predmetni stopnji pa poteka na desetih šolah. Višje srednje šole (srednja šola) so v Gorici in v Trstu, šest ravnateljstev nudi dijakom pestro izbiro različnih usmeritev.

Zaradi različnega predznanja jezika je pred slovensko šolo v Italiji pomemben izziv, kako v novih okoliščinah razvijati jezikovne in sporazumevalne zmožnosti; že dolgo namreč slovenske šole niso namenjene le Slovencem v Italiji, ampak vsem, ki bi se radi naučili slovenščine ter odraščali v obeh jezikih in kulturah.

4. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

4.1. Ocena finančnih posledic zakona za državni proračun

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun ali druga javna finančna sredstva.

4.2. Ocena finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva

Predlog sprememb in dopolnitev zakona ne bo imel posledic za druga javna finančna sredstva.

4.3. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

Predlog zakona ne predvideva dodatnih finančnih posledic v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Sprejem zakona ne bo imel drugih posledic.

6. RAZLOGI ZA OBRAVNAVO PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

V skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije predlagava obravnavo po skrajšanem postopku, saj gre za manj zahtevno spremembo in dopolnitev zakona.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI, Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOs-F in 11/18) se drugi odstavek 14. člena spremeni tako, da se glasi:

»Učitelji, ki poučujejo slovenski jezik in tuje jezike morajo uspešno opraviti preizkus znanja italijanskega jezika na ravni C1, kot jo določa Skupni evropski jezikovni okvir Sveta Evrope (v nadaljevanju SEJO).«

2. člen

15. člen se spremeni tako, da se glasi:

» 15. člen

(znanje italijanskega jezika kot učnega jezika)

Strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če:

- je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom in pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku ali
- je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom.

Strokovni delavec, ki ne izpolnjuje pogojev iz prejšnjega odstavka, obvlada italijanski jezik kot učni jezik tudi, če ima v skladu s 15.č členom tega zakona opravljen preizkus znanja italijanskega jezika kot svojega maternega jezika. Podlaga za pripravo na preizkus znanja italijanskega jezika je Izpitni katalog italijanskega jezika za splošno maturo v šolah z italijanskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre, ki ga izda Državni izpitni center. Strokovni delavec iz druge alineje prejšnjega odstavka, ki ni pridobil predpisane izobrazbe v italijanskem jeziku, je dolžan uspešno zaključiti program dodatnega usposabljanja iz drugega odstavka 23. člena tega zakona, ki je namenjen izboljšanju strokovnega izrazoslovja za predmet, ki ga poučuje.

Za organizacijo usposabljanja iz prejšnjega odstavka je odgovorno ministrstvo, pristojno za šolstvo, v sodelovanju z zavodom iz prvega odstavka 21. člena tega zakona.

Program in način izvedbe usposabljanja iz drugega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju italijanske samoupravne narodne skupnosti.«

3. člen

V 15.c členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Delavec, ki v skladu s sistemizacijo opravlja strokovno-administrativna, tehnična ali druga dela (administrativni, računovodski, tehnični in drugi delavci) v italijanskem vrtcu ali šoli, obvlada italijanski jezik, če je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim jezikom ali z ustreznim certifikatom izkazuje znanje jezika na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju italijanske samoupravne narodne skupnosti, določi posamezen nivo znanja italijanskega jezika za delavca iz prejšnjega odstavka, pri tem pa upošteva zahtevano raven izobrazbe in zahteve delovnega mesta.«

Dosedanji drugi, tretji in četrti odstavek postanejo tretji, četrti in peti.

V dosedanjem petem odstavku, ki postane šesti odstavek, se besedilo »tretjega in četrtega« nadomesti z besedilom »četrtega in petega«.«.

4. člen

15.č člen se spremeni tako, da se glasi:

»15.č člen

(preizkus znanja)

Znanje italijanskega oziroma madžarskega učnega jezika v skladu s 15. oziroma 15.a členom tega zakona in znanje jezika narodne skupnosti v skladu s 15.c členom tega zakona se dokaže z opravljenim preizkusom znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika (v nadaljnjem besedilu: preizkus znanja).

Preizkus znanja iz prejšnjega odstavka izvaja ministrstvo, pristojno za šolstvo, v sodelovanju z zavodom iz prvega odstavka 21. člena tega zakona.

Ministrstvo, pristojno za šolstvo kot izvajalec preizkusa znanja iz prejšnjega odstavka za izvajanje in evidentiranje preizkusa znanja vzpostavi evidenco, ki vključuje naslednje podatke:

- osebno ime kandidata ter datum in kraj rojstva,
- strokovni naslov kandidata,
- datum in številko potrdila o opravljenem preizkusu znanja,
- raven znanja jezika kot svojega maternega jezika ali po SEJO, ki jo izkazuje z opravljenim preizkusom znanja in
- sestavo komisije.

Podrobnejši obseg, vsebino in način izvajanja preizkusa znanja iz prvega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju samoupravnih narodnih skupnosti.«

5. člen

V prvem odstavku 21. člena se v zadnjem stavku za besedo »skupnosti« doda naslednje besedilo:

», za katere je določen pogoj znanja jezika narodne skupnosti«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

6. člen

Pogoj znanja učnega jezika ali jezika narodne skupnosti v skladu s tem zakonom izpolnjujejo tudi delavci, ki do dneva uveljavitve tega zakona izpolnjujejo pogoje znanja učnega jezika ali jezika narodne skupnosti v skladu z Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI, Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOs-F in 11/18).

7. člen

(rok za uskladitev podzakonskih predpisov)

Minister, pristojen za šolstvo, izda podzakonske predpise iz 2., 3. in 4. člena tega zakona do 1. marca 2022.

Pravilnik o smeri izobrazbe učiteljev v devetletni dvojezični osnovni šoli in devetletni osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom (Uradni list RS, št. 35/06), Pravilnik o preizkusu znanja učnega jezika na narodno mešanih območjih (Uradni list RS, št. 100/06), Pravilnik o izboru in sofinanciranju programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (Uradni list RS, št. 33/17 in 190/20) in Pravilnik o strokovnem izpitu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 23/06, 81/07, 105/08, 38/14 in 64/15) se uskladijo s tem zakonom do začetka njegove uporabe.

Postopki, ki so se začeli do začetka uporabe tega zakona na podlagi Pravilnika o preizkusu znanja učnega jezika na narodnostno mešanih območjih (Uradni list RS št. 100/06) in Pravilnika o strokovnem izpitu strokovnih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 23/06, 81/07, 105/08, 38/14 in 64/15) se dokončajo po določbah navedenih pravilnikov.

8. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

14. člen zakona določa posebne pogoje glede znanja jezika za strokovne delavce, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom in ki obvladajo italijanski jezik kot učni jezik. S spremembo drugega odstavka 14. člena je določeno, da morajo učitelji, ki v šolah z italijanskim učnim jezikom poučujejo slovenski jezik in tuje jezike, uspešno opraviti preizkus znanja italijanskega jezika na ravni C1 Skupnega evropskega jezikovnega okvirja Sveta Evrope (SEJO).

Vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom poteka v italijanskem jeziku, zato morajo strokovni delavci obvladati italijanski jezik kot učni jezik. V ta namen morajo imeti tudi učitelji, ki poučujejo slovenski jezik in tuje jezike, znanje italijanskega jezika, vendar pa se zaradi specifičnosti predmeta, ki ga poučujejo, zanje zahteva nižji nivo znanja italijanskega jezika kot za druge strokovne delavce. Na ta način bo odpravljena tudi anomalija glede upravičenosti dodatka za dvojezičnost za učitelje slovenskega jezika (po novem pa tudi tujega jezika) v šolah z italijanskim učnim jezikom, saj bo tudi zanje v zakonu določen pogoj znanja italijanskega jezika. V praksi namreč učitelji slovenskega jezika prejemajo dodatek za dvojezičnost, čeprav za njih znanje italijanskega jezika ni umeščeno med pogoje za zasedbo delovnega mesta. 28. člen Zakona o sistemu plač v javnem sektorju določa, da dodatek za dvojezičnost pripada javnim uslužbencem, sodnikom in državnim tožilcem, ki delajo na območjih občin, v katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, kjer je italijanski ali madžarski jezik tudi uradni jezik, če je znanje jezika narodne skupnosti pogoj za opravljanje dela oziroma funkcije.

K 2. členu

15. člen zakona določa pogoj znanja italijanskega učnega jezika za strokovne delavce. V skladu s 14. členom veljavnega zakona namreč lahko vzgojno-izobraževalno delo v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom oziroma v dvojezičnih vrtcih in šolah opravljajo strokovni delavci, ki obvladajo italijanski oziroma madžarski jezik kot učni jezik. V prvem odstavku 15. člena zakona je določeno, da strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom in pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku, ali če je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom.

Londonski memorandum in Specialni statut, ki mu je priložen, na formalni ravni ureja narodnostne pravice manjšin. Omenjeni dokument je FLRJ ratificirala 1. 10. 1954, Republika Slovenija pa ga je kot pravna naslednica SFRJ z Aktom o nostrifikaciji nasledstva sporazumov nekdanje Jugoslavije z Republiko Italijo prevzela leta 1992. Pripadnikom italijanske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji je na podlagi 4.c točke Specialnega statuta zagotovljena pravica, da v šolah z italijanskim učnim jezikom poučujejo strokovni delavci oz. učitelji, ki imajo isti materin jezik kakor učenci. Slednje pomeni, da je znanje italijanskega jezika omenjenih delavcev v šolah z italijanskim učnim jezikom na ravni maternega jezika. Prav tako Ustava RS 64. členu avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti in njunim pripadnikom zagotavlja pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja in razvijanja te vzgoje in izobraževanja.

Sprememba 15. člena za strokovne delavce v šolah z italijanskim učnim jezikom kot pogoj določa znanje italijanskega jezika na stopnji svojega maternega jezika in ne na ravni C1 po SEJO, slednji se namreč nanaša na stopnje oz. nivoje znanja tujih jezikov.

Sklicevanje na SEJO v tem primeru ni ustrezno, saj je status italijanskega jezika v šolah z italijanskim učnim jezikom popolnoma primerljiv s statusom slovenščine oziroma slovenskega jezika v šolah s slovenskim učnim jezikom. Gre torej za prvi jezik, materni jezik, ki je jezik poučevanja in ne tuj jezik. Bistvo spremembe je tako drugi odstavek 15. člena, ki določa pogoj znanja italijanskega jezika kot učnega jezika v šolah z italijanskim učnim jezikom na ravni svojega maternega jezika in ne po SEJO na ravni C1 in je v skladu z določbo Specialnega statuta Londonskega memoranduma, kot je to že omenjeno zgoraj. V prvem odstavku 64. ustave je določeno, da imajo pripadniki avtohtonih narodnih skupnosti v skladu z zakonom pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku. Za pripadnike italijanske narodne skupnosti je italijanski jezik tisti jezik, ki je materni jezik, zato je zaradi jasnosti, da ne gre za tuj jezik, v zakonu uporabljen izraz »svojem maternem jeziku«.

V primeru, ko strokovni delavec ne izpolnjuje pogojev iz prvega odstavka 15. člena (npr. bilingvisti oz. osebe, ki prihajajo iz »mešanih« zakonov in drugi), ta ustrezno znanje italijanskega jezika kot učnega jezika dokaže z opravljenim preizkusom znanja italijanskega jezika kot svojega maternega jezika. Podlaga za pripravo na preizkus znanja italijanskega jezika je Izpitni katalog italijanskega jezika za splošno maturo v šolah z italijanskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre, ki ga izda Državni izpitni center. Strokovni delavec, ki ni pridobil predpisane izobrazbe v italijanskem jeziku, t.j. strokovni delavec, ki je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom, ni pa pridobil predpisane izobrazbe v italijanskem jeziku (druga alineja prvega odstavka 15. člena), je dolžan uspešno zaključiti program dodatnega usposabljanja, ki je namenjen izboljšanju strokovnega izrazoslovja za predmet, ki ga poučuje. Na ta način namreč pridobi ustrezno znanje strokovne terminologije v italijanskem jeziku tudi za predmet, ki ga poučuje.

Ocenjujemo, da na ta način, kljub na novo določeni zahtevi po višjem nivoju znanja italijanskega jezika, ne bo prišlo do težav z zaposlovanjem ustreznih strokovnih kadrov oz. njihovega pomanjkanja v praksi, saj bo tako tudi osebam, ki jim italijanski jezik ni materni jezik omogočeno, da bodo opravile izpit italijanskega jezika na nivoju maternega jezika. Prav tako pa Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem za strokovne delavce v vrtcih in osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom (do 5. razreda osnovne šole) že izvaja tudi ustrezne študijske programe v italijanskem učnem jeziku. Na podlagi navedenega težav z zagotavljanjem ustrezno usposobljenega strokovnega kadra v prihodnosti ne pričakujemo.

V praksi se je namreč pokazalo, da je za kakovostno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom potrebno znanje italijanskega jezika na ravni svojega maternega jezika. Ta raven znanja jezika namreč daje ustrezne jezikovne ter tudi strokovno jezikovne kompetence, ki omogočajo dvig kakovosti izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom ter s tem tudi nadaljnji obstoj in razvoj teh vrtcev in šol.

Ministrstvo, pristojno za šolstvo v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo organizira program dodatnega usposabljanja. Program in način izvedbe dodatnega usposabljanja s posebnim pravilnikom določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju krovne organizacije italijanske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji (Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti).

K 3. členu

V praksi se je izkazala potreba po kategorizaciji znanja italijanskega jezika posameznih profilov delavcev, ki opravljajo strokovno-administrativna, tehnična in druga dela (npr. svetovalni delavec, knjižničar, računalnikar, vzdrževalec učne tehnologije, laborant, računovodja, tajnik, knjigovodja, kuhar, čistilec, hišnik, ipd.). Gre za različne profile kadrov oz. delavcev, pri katerih se prav tako zahteva določena raven znanja italijanskega jezika, ki pa je glede na specifične delovnega mesta lahko zelo različna. Merilo, ki določa zahtevano raven znanja jezika pa je pogostost in intenzivnost stika delavca z otroki ter drugimi (starši, delavci, zunanji,...), pri čemer je zahtevana stopnja znanja italijanskega jezika premosorazmerna stikom. Pri kadrovskem profilu, ki ima pogostejše interakcije je potrebna stopnja znanja italijanskega jezika na ravni svojega maternega jezika.

V primeru, da ti delavci nimajo končane osnovne ali srednje šole z italijanskim učnim jezikom (odvisno od pogojev za zasedbo posameznega delovnega mesta), lahko z ustreznim certifikatom dokazujejo znanje jezika na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju krovne organizacije italijanske narodne skupnosti (Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti). Minister, pristojen za šolstvo s pravilnikom določi posamezna delovna mesta in zanje določi zahtevano raven znanja italijanskega jezika, pri tem upošteva zahtevano raven izobrazbe in zahteve delovnega mesta. Krovna organizacija italijanske narodne skupnosti glede na poznavanje dejanskega stanja oz. potreb in seznanjenosti s pogostostjo in intenzivnostjo stikov delavcev na posameznih delovnih mestih z otroki ter drugimi, določi zahtevano raven znanja italijanskega jezika glede na predpisano izobrazbo delavca ter glede na specifične in zahtevnost sistemiziranega delovnega mesta in jo posreduje ministru, pristojnemu za šolstvo. Minister, pristojen za šolstvo tako izda ločena pravilnika za italijansko in madžarsko narodno skupnost, v katerih so podrobno določene zahtevane ravni znanja jezika narode skupnosti za posamezna delovna mesta.

K 4. členu

Veljavni 15.č člen zakona določa, da se znanje učnega jezika ter znanje jezika avtohtone narodne skupnosti za strokovno-administrativne in tehnične delavce lahko dokaže tudi z opravljenim preizkusom znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika. Na podlagi spremembe zakona pa se bo ustrezno znanje jezika avtohtone narodne skupnosti dokazovalo le z opravljenim preizkusom znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika. Na ta način se preveri kandidatovo znanje jezika narodne skupnosti in pridobi realen podatek o njegovem dejanskem (in ne zgolj formalnem) znanju tega jezika.

Za izvajalca preizkusa znanja je določeno ministrstvo, pristojno za šolstvo v sodelovanju s pristojnim javnim zavodom za splošno izobraževanje (Zavod RS za šolstvo). Sprememba člena tako ukinja podlago, da lahko ministrstvo, pristojno za šolstvo za izvajanje preizkusa znanja pooblasti tudi drug javni zavod.

Člen kot doslej ureja še evidenco preizkusa znanja ter določa, da se s pravilnikom, ki ga po predhodnem soglasju krovnih organizacij samoupravnih narodnih skupnosti (Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti ter Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti) sprejme minister, pristojen za šolstvo, podrobno uredi obseg, vsebino in način izvajanja preizkusa znanja.

K 5. členu

V okviru Zavoda RS za šolstvo je organizirana posebna strokovna služba za šolstvo narodnih skupnosti, ki deluje na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost (Območna enota Koper in Območna enota Murska Sobota). Zakon odloča, da je v omenjeni strokovni službi potrebno zagotoviti tudi delavce iz vrst narodnih skupnosti. Za omenjene delavce predlog zakona uvaja pogoj znanja jezika narodne skupnosti, saj gre za strokovne delavce, ki opravljajo dela in naloge za katere je potrebno dobro znanje jezika narodne skupnosti. Med njihove naloge namreč sodi tudi razvojno in svetovalno delo pri pripravi in izvedbi vzgojno-izobraževalnih programov na področju šolstva narodnih skupnosti, sodelovanje v postopkih preizkusa znanja učnega (materne) jezika, priprava seznamov učbenikov in učnih gradiv za področje šolstva narodnih skupnosti, skrb za ustrezne prevode programov in učnih načrtov za področje šolstva narodnih skupnosti, koordinacija pripravo novih učbenikov in učnega gradiva za področje šolstva narodnosti, sodelovanje z javnimi ustanovami na področju šolstva, kulturnimi in drugimi ustanovami matičnega naroda in sosednjih držav..., kar nakazuje na potrebo po višjem nivoju znanju jezika narodne skupnosti, ne zgolj na nivoju pogovornega temveč tudi na nivoju knjižnega zbornega jezika.

K 6. členu

Člen ima namen varovati strokovne in druge delavce, ki so že zaposleni v javnih vrtcih oziroma šolah v jeziku narodne skupnosti in dvojezičnih vrtcih in šolah ter do začetka uporabe tega zakona izpolnjujejo pogoje znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika v skladu z veljavnim zakonom. Zanje se šteje, da izpolnjujejo pogoje tudi v skladu s tem zakonom.

K 7. členu

Člen določa rok za izdajo novih in uskladitev veljavnih podzakonskih predpisov, ki jih izda minister, pristojen za šolstvo. Določa tudi, da se postopki, ki so se začeli do začetka uporabe tega zakona, dokončajo po določbah veljavnih pravilnikov.

K 8. členu

V členu je določen običajen vacatio legis skladno s katerim začnejo spremembe in dopolnitve zakona veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO IN DOPOLNJUJEJO

14. člen (posebni pogoji)

V vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom opravljajo vzgojno-izobraževalno delo strokovni delavci, ki obvladajo italijanski jezik kot učni jezik.

Določba prejšnjega odstavka ne velja za učitelje, ki poučujejo slovenski jezik.

V dvojezičnih vrtcih in šolah opravljajo vzgojno-izobraževalno delo strokovni delavci, ki obvladajo oba učna jezika. Dvojezični vrtec oziroma dvojezična šola mora pri zaposlovanju skrbeti za sorazmerno zastopanost strokovnih delavcev iz vrst slovenskega naroda in madžarske narodne skupnosti.

Če se na razpis za prosto delovno mesto strokovnega delavca v dvojezičnem vrtcu ali šoli prijavi več kandidatov, ki izpolnjujejo vse predpisane pogoje za zasedbo delovnega mesta in izkazujejo primerljive reference, ima prednost pri izbiri praviloma kandidat, ki izkazuje znanje madžarskega jezika na višji ravni.

15. člen (znanje italijanskega jezika kot učnega jezika)

Strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če:

- je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom in pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku ali
- je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom.

Strokovni delavec, ki ne izpolnjuje pogojev iz prejšnjega odstavka, obvlada italijanski jezik kot učni jezik tudi, če ima v skladu s 15.č členom tega zakona opravljen preizkus znanja italijanskega jezika na ravni C1, kot jo določa Skupni evropski jezikovni okvir Sveta Evrope (v nadaljnjem besedilu: SEJO).

15.c člen (znanje jezika narodne skupnosti)

Delavec, ki v skladu s sistemizacijo opravlja strokovno-administrativna, tehnična ali druga dela (administrativni, računovodski, tehnični in drugi delavci) v italijanskem vrtcu ali šoli, obvlada italijanski jezik, če je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim jezikom ali če z ustreznim certifikatom izkazuje znanje jezika na ravni B1, kot jo določa SEJO.

Delavec iz prejšnjega odstavka v dvojezičnem vrtcu ali šoli obvlada madžarski jezik, če je končal dvojezično osnovno ali dvojezično srednjo šolo ali je končal program fakultativnega pouka madžarskega jezika na srednji šoli ali z ustreznim certifikatom izkazuje znanje na ravni B1, kot jo določa SEJO. Delavec, za katerega je predpisana srednja ali nižja raven izobrazbe (na primer kuhar, hišnik), obvlada madžarski jezik tudi, če izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni dvojezične osnovne šole.

Spremljevalec otroka s posebnimi potrebami v dvojezičnem vrtcu ali šoli obvlada madžarski jezik, če z ustreznim certifikatom izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.

Varuh-negovalec v dvojezični šoli oziroma zavodu, v katerem se izvaja posebni program vzgoje in izobraževanja, obvlada madžarski jezik, če z ustreznim certifikatom izkazuje znanje madžarskega jezika na ravni, ki jo določi minister, pristojen za šolstvo.

Ravni znanja madžarskega jezika iz tretjega in četrtega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju madžarske samoupravne narodne

skupnosti. Pri tem upošteva materni jezik otroka, ki ga delavec spremlja oziroma neguje, zahtevano raven izobrazbe in zahteve delovnega mesta.

15.č člen (preizkus znanja)

Znanje italijanskega oziroma madžarskega učnega jezika v skladu s 15. oziroma 15.a členom tega zakona in znanje jezika narodne skupnosti v skladu s 15.c členom tega zakona se lahko dokaže tudi z opravljenim preizkusom znanja italijanskega oziroma madžarskega jezika (v nadaljnjem besedilu: preizkus znanja).

Preizkus znanja izvaja Državni izpitni center.

Minister, pristojen za šolstvo, lahko za izvajanje preizkusa znanja pooblasti tudi drugo pravno ali fizično osebo, ki izpolnjuje standarde oziroma je pooblaščen za izvajanje preizkusov znanja italijanskega in madžarskega jezika po SEJO.

Javno pooblastilo zavodu iz prejšnjega odstavka se podeli za določen čas petih let z odločbo v upravnem postopku. Isti osebi se pooblastilo lahko ponovno podeli.

Izvajanje preizkusov znanja na podlagi javnega pooblastila se financira iz javnih sredstev na način in v obsegu, določenem z aktom o podelitvi javnega pooblastila oziroma aktom o ustanovitvi javnega zavoda.

Zaradi nezakonitega ali nepravilnega izvajanja preizkusov znanja na podlagi javnega pooblastila se lahko javno pooblastilo odvzame. O odvzemu javnega pooblastila odloči minister, pristojen za šolstvo, z odločbo v upravnem postopku.

Izvajalec preizkusa znanja iz drugega oziroma tretjega odstavka tega člena za izvajanje in evidentiranje preizkusa znanja vzpostavi evidenco, ki vključuje naslednje podatke:

- osebno ime kandidata ter datum in kraj rojstva,
- strokovni naslov kandidata,
- datum in številko potrdila o opravljenem preizkusu znanja,
- raven znanja jezika po SEJO, ki jo izkazuje z opravljenim preizkusom znanja,
- sestavo komisije.

Podrobnejše pogoje in način podelitve oziroma odvzema javnega pooblastila ter podrobnejši obseg, vsebino in način preizkusa znanja določi minister, pristojen za šolstvo, po predhodnem soglasju samoupravnih narodnih skupnosti.

21. člen (razvojno in svetovalno delo na področju šolstva narodnih skupnosti)

Razvojno in svetovalno delo ter drugo strokovno podporo na področju vzgoje in izobraževanja pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti (v nadaljnjem besedilu: šolstvo narodnih skupnosti) opravlja pristojni javni zavod za splošno izobraževanje (v nadaljnjem besedilu: zavod), v okviru katerega se z notranjo organizacijo zagotovi delovanje posebne strokovne službe za šolstvo narodnih skupnosti. Strokovna služba deluje na območjih občin, v katerih živi italijanska oziroma madžarska narodna skupnost. V strokovni službi je treba zagotoviti tudi delavce iz vrst narodnih skupnosti.

Zavod na področju šolstva narodnih skupnosti skrbi za uresničevanje posebnih pravic tako, da:

- sodeluje pri načrtovanju pridobivanja predpisane izobrazbe v učnem jeziku narodnosti za strokovne delavce vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih vrtcev in šol ter pri izvajanju nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja teh strokovnih delavcev po programih, ki omogočajo njihov kontinuiran profesionalni razvoj,

- načrtuje razvojno in svetovalno dela na področju šolstva narodnih skupnosti, v sodelovanju s samoupravnima narodnima skupnostima,
- opravlja razvojno in svetovalno delo pri pripravi in izvedbi vzgojno-izobraževalnih programov na področju šolstva narodnih skupnosti,
- sodeluje v postopkih preizkusa znanja učnega jezika iz 15.č člena tega zakona,
- spremlja in sodeluje uresničevanje 23. člena tega zakona,
- sodeluje z javnimi ustanovami na področju šolstva, kulturnimi in drugimi ustanovami matičnega naroda in sosednjih držav,
- pripravlja sezname učbenikov in učnih gradiv za področje šolstva narodnih skupnosti ter koordinira pripravo novih učbenikov in učnega gradiva za področje šolstva narodnih skupnosti,
- skrbi za ustrezne prevode programov in učnih načrtov za področje šolstva narodnih skupnosti.

Zavod v letnem delovnem načrtu v sodelovanju s posamezno samoupravno narodno skupnostjo opredeli tudi razvojni načrt delovanja na področju šolstva narodnih skupnosti.

Zavod pri izvedbi nalog iz drugega odstavka tega člena sodeluje z ministrstvom, pristojnim za šolstvo, in z javnimi zavodi, ki delujejo na področju razvoja šolstva (Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje, Državni izpitni center, Šola za ravnatelje, Pedagoški inštitut in drugi).

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, samoupravni narodni skupnosti in zavod enkrat letno, na pobudo samoupravne narodne skupnosti pa tudi pogosteje, pripravijo analizo izvajanja določb tega zakona in uresničevanja nalog iz drugega odstavka tega člena ter izdelajo načrt izboljšav sistema šolstva narodnih skupnosti.

V. PRILOGA PODPISA POSLANCEV:

Felice Žiža

Ferenc Horváth

